

Geachte leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,

Hierbij volgt de inbreng van Stichting Stem op een Vrouw, mede namens Alliantie Politica, op de internetconsultatie van de initiatiefwet tijdelijke vervanging volksvertegenwoordigers. Allereerst willen wij onze steun uitspreken voor de initiatiefwet. Die is een belangrijke stap richting verlof- en vervangingsregelingen die beter aansluiten bij de realiteit van volksvertegenwoordigers, en in het bijzonder politici die vrouw zijn.

Bestaande verlofregelingen passen niet bij de realiteit

Verlofregelingen voor politici sluiten onvoldoende aan op de realiteit van vrouwen in de politiek. Dat blijkt uit het onderzoek '[Terug naar de jaren vijftig? Vrouwen in de politiek over hun ervaringen met verlofregelingen](#)' door Stichting Stem op een Vrouw en Alliantie Politica, uitgevoerd door dr. Zahra Runderkamp, verschenen in juni 2025¹. Voor het onderzoek is met 21 vrouwelijke (ex-) politici gesproken over hun ervaring met het opnemen van verlof bij ziekte of zwangerschap. Daaruit blijkt dat de bestaande verlofregelingen regelmatig niet aansluiten op de realiteit: de bestaande regelingen zijn weinig flexibel, weinig toegankelijk en sociaal beladen.

De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek:

- Politici kunnen naast zwangerschaps- en ziekteverlof nu geen andere vormen van verlof opnemen. Heeft een volksvertegenwoordiger toch vrij nodig, dan moet dit informeel worden geregeld. Dat maakt politici afhankelijk (en kwetsbaar) van de goede wil van collega's. Zeker voor politici die actief zijn in een lokale partij en/of in een kleine of eenpersoonsfractie, is dat lastig – zo niet onmogelijk.
- Voor volksvertegenwoordigers bestaat na terugkeer van verlof geen mogelijkheid tot geleidelijke re-integratie, terwijl dit in de praktijk vaak wenselijk is.
- De duur van verlof is te inflexibel: volksvertegenwoordigers kunnen exact zestien weken verlof opnemen. Wie korter afwezig wil zijn, valt buiten de formele regeling, en verlenging is enkel mogelijk met nog eens zestien weken. Dat leidt ertoe dat politici soms geen verlof opnemen, wanneer zij dit wel nodig hebben.
- Verlof is juridisch een tijdelijk ontslag, echter die term wordt door vrouwelijke politici als symbolisch problematisch en achterhaald ervaren. In het geval van zwangerschapsverlof weerspiegelt dit een historische situatie uit de jaren vijftig, toen vrouwen standaard hun functie verloren bij huwelijk of zwangerschap. Dit benadrukt de urgentie van het moderniseren van de verlofregeling.

Uitbreiding van verlofvormen

De voorgestelde uitbreiding van verlofvormen is noodzakelijk voor een democratie waarin iedereen volksvertegenwoordiger kan zijn. De politiek wordt steeds meer divers – denk aan het aandeel vrouwen dat langzaam toeneemt – en dat vergt dat de werkomstandigheden van politici

¹ https://stemopeenvrouw.com/wp-content/uploads/2025/06/Terug-naar-de-jaren-50-Politicas-over-hun-ervaring-met-verlofregelingen_StemOpEenVrouw_2025.pdf

POLITICA

women
DUTCH GENDER PLATFORM

Nederlandse
VrouwenRaad

Emancipator
voor mannen en emancipatie

aansluiten op meer mensen dan nu het geval is. Een inclusieve politiek, die werkt voor een diverse groep mensen, vereist meer diverse regelingen. Regelingen die aansluiten op de verschillende levensfasen en zorgtaken van politici.

Door de huidige inrichting van verlofregelingen voor volksvertegenwoordigers wordt politieke deelname in de praktijk helaas bemoeilijkt. Politici kunnen tijdelijk behoefte hebben aan verlof vanwege privéomstandigheden. Anders dan in andere sectoren ontbreken hiervoor echter passende regelingen. Zo blijft ouderschapsverlof binnen de politiek buiten beschouwing, terwijl dit in de samenleving wordt gezien als belangrijk recht.

Ook de verwachting dat politici altijd beschikbaar zijn, beperkt de toegankelijkheid en duurzaamheid van het ambt². Echter verschuift deze verwachting onder de politici zelf. Een recente peiling van de Vereniging voor Raadsleden laat zien dat zeven op de tien raadsleden voorstander zijn van een uitbreiding van de verlofvormen³. Hieruit blijkt dat politici belang hechten aan het combineren van politiek, werk en gezin.

Decennialang is de Nederlandse politiek vooral door mannen gedomineerd, waardoor vrouwen structureel ondervertegenwoordigd zijn gebleven. Deze homogeniteit aan volksvertegenwoordigers heeft geleid tot een impliciete norm: de politicus is een gezond persoon zonder zorgtaken of beperkingen, met voldoende ruimte voor avondvergaderingen, werkbezoeken en de onvoorspelbare hectiek van het politieke ambt. Deze norm is diep verankerd in de organisatie van het politieke werk, waardoor politici die niet aan dit standaardprofiel voldoen nauwelijks perspectief hebben op een duurzame positie in de politiek.

Door de vervanging van volksvertegenwoordigers naast in het geval van ziekte, zwangerschap en bevalling, vervanging ook mogelijk te maken in het geval van geboorte, adoptie, pleegzorg, ouderschap en langdurige zorg, vergroot je de duurzame deelname in besluitvorming van vrouwen in de politiek.

Daarnaast past de initiatiefwet bij de internationale verdragen waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd, namelijk:

- Sustainable Development Goal 5, subdoel 5.5⁴
- Convention on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW) – Artikel 75⁵ en General Recommendation No. 40⁶

² <https://ejpr.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1475-6765.12728>

³ <https://www.raadsleden.nl/actueel/nieuws/raadsleden-zijn-ontevreden-over-huidige-verlof-en-vervangingsregeling/>

⁴ <https://unric.org/en/sdg-5/>

⁵ <https://www.ohchr.org/sites/default/files/cedaw.pdf>

⁶

<https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/cedaw/grecommendations/gr40/summary-note-cedaw-gr-40.pdf>

POLITICA

WOMEN
DUTCH GENDER PLATFORM

Nederlandse
VrouwenRaad

Emancipator
voor mannen en emancipatie

29 september 2025
Amsterdam

Samenvattend zien wij de initiatiefwet als een waardevolle stap richting een politiek die toegankelijk is voor iedereen. Wij kijken ernaar uit om betrokken te worden bij het vervolgtraject op de initiatiefwet tijdelijke vervanging volksvertegenwoordigers.

Met vriendelijke groet,

Stichting Stem op een Vrouw &

Alliantie Politica. *Een samenwerkingsverband van Stem op een Vrouw, WO=MEN Dutch Gender Platform, Nederlandse Vrouwen Raad en Emancipator.*

POLITICA

WOMEN
DUTCH GENDER PLATFORM

Nederlandse
VrouwenRaad

Emancipator
voor mannen en emancipatie